

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Erec Israel

Piše inž. Hugo Zaloscer.

Kada govorimo o kolonizaciji Palestine, predstavljamo si razdoblje od kojih 30-40 godina, odkako se započelo radom. Doduše kolonizacija se tako dugo već provodi, ali taj rad bio je potpuno nesistematičan i motivi ovoga rada bili su židovska filantropija. Istom iza svršetka svjetskoga rata, kada su se političke prilike za Palestinu povoljno konsolidirale, započinje se sa sistematskim radom, a preduvjet ovog je, osiguran proračun, t. j. novac za investiciju. Stoga je osnovan fond Keren Hajesod sa zadaćom, da namakne ova potrebna sredstva. Svima je danas jasno, da je izgradnja Palestine problem namaknuća potrebnoga novca.

Palestina je zemlja neograničenih mogućnosti, koje baziraju u njenom geografskom položaju. U svojim granicama ima sve klimatske pojase, tako da se u njoj nalazi najraznovrsnija flora i najbujnija vegetacija. Tu raste na jugu: palma, banana, gora, smokva i šipak. U srednjem dijelu zemlje u pokrajini Juda i Šomronu: mandula, naranča i vinova loza, a osim toga sije se: ječam, pšenica, zob, kukuruz, vika i djetelina i sve povrće kao u srednjoj Evropi. Na sjeveru zemlje, u Galilu, imademo već oko 700-800 mm kiše. Tu uspijeva šljiva, jabuka i t. d. i sve vrste žitarica. U toj razmjerno maloj zemlji, koja se prostire uz istočnu obalu Sredozemnoga mora, od prilike 300 km od juga na sjever, i oko 80 km na istok do Jordana, imade raznovrsnija flora, i broj vrsta bilja je veći, nego u Njemačkoj, koja je 15 puta veća od Palestine.

Od velike je važnosti činjenica, da u Palestini ima u godini oko 280-290 dana sunca, za seljaka su to radni dani, dočim u srednjoj Evropi samo oko 200 dana. Kiša počinje uvijek sredinom ili koncem oktobra i traje do mjeseca februara. Kiša ne pada, kako mnogi misle, neprestano kroz četiri mjeseca, nego u prekidima od jedan ili dva dana. Čim kiša mine, nebo se razvedri, sunce pripече, a seljak ide na polje na rad. I baš ovi kišni, su mjeseci najvećega rada u zemlji. Sa nestrpljenjem felah i kolonista iščekuje prve kiše, da one smekšaju od sunca otvrdnjelu zemlju, tako da mogu započeti sa oranjem.

Čim padnu prve kiše, sve počinje da buja i priroda se budi iz ljetnoga mrtvila. Do konca decembra siju se zimski usjevi: ječam, pšenica, zob, vika, djetelina, grašak, pasulj, repa, krumpir i t. d. U mjesecu decembru i januaru počinje se obradivanjem vinograda, oranjem i podrezivanjem loze. Iza prvih kiša počinje berba naranči. Seljak mora da uzore cijelu zemlju, koju će da zasije ljetnim usjevima. U tim mjesecima, gdje u Jugoslaviji vlada mrtva zima, kod nas sve ima pune ruke posla. Sredinom do konca mjeseca marta

siju se ljetni usjevi: kukuruz, sesam, dura, lubenica i dinja, duhana i t. d. Svi ti ljetni usjevi, rastu, sazrijevaju i donose plod bez ijedne kapi kiše i bez natapanja! Blagodatna rosa, koja se u ljetnim mjesecima spušta, nadomještava kišu.

Pitanje dviju žetava u jednoj godini nije velik problem, i gotovo svugdje je moguće postići. Ipak se na mnogim mjestima ne radi na tom principu, jer se tim prebrzo iscrpi produktivna snaga zemlje, i samo je tamo na mjestu, gdje ima mogućnost dobrog gnojenja i intenzivnog obradivanja tla. Razumljivo je stoga, da se glavna pažnja kolonizacije posvetila poljoprivrednoj kolonizaciji. Premda još u mnogim pitanjima gospodarstva stručnjaci nisu sasvim na čistu, te ih ispituju, ipak je nadjena forma u čijim okvirima se imade gospodarstvo da vodi, a to je: princip mješovitog gospodarstva. (Gemischte Wirtschaft.) Dočim su u prijašnje vrijeme kolonije bile izgrađene jednostrano, na jednoj grani gospodarstva kao Rišen le Cijon, samo na vinogradarstvu, ili Petah Tikva na narančama, ili Sedjera i Jema samo na stjanju žitarica, danas se nastoji po mogućnosti što više produktivnih grana poljodjelstva uzeti za ekonomsku bazu pojedinca, koloniste. Mljekarstvo, stočarstvo, peradarsvo, vrtljarstvo i voćarstvo uzajamno se nadopunjuju i čine sigurnu bazu za egzistenciju.

Vrlo rašireno je mišljenje da u Palestini nema plodnoga tla, ali to ne odgovara istini. Dakako, da ima velikih predjela krša i opustošenih krajeva. Moramo uvijek da mislimo na to, da su silni i bezbrojni ratovi harali ovom zemljom i opustošili tu plodnu i lijepu zemlju. Na visovima bili su tvrdi gradovi i skloništa boraca, tako da je neprijatelj u prvom redu iskrčio šume, a brda su ostala gola. Velike plodne doline u kojima stanuju »felasi« arapski seljaci, propadaju. Neprestanim neracionalnim radom (Raubbau) felaha iscrpljena je plodnost zemlje, tako da je žetva pala na minimum, jer Arapin ne džubri svoje polje.

Naprotiv u kolonijama Židova i Nijemaca, koji racionalno obraduju zemlju, imademo žetve, koje odgovaraju žetvama u srednjoj Evropi. Zajedno sa razvitkom poljodjelstva ide ruku u ruku saniranje zemlje. Velike močvare se kanaliziraju i suše. Pošumljenje se provodi u velikom stilu, i već iz daleka se prepoznaje židovsko naselje radi svojih uzorno gojenih zasada. Preko cijele zemlje prostire lječnička organizacija Hadasa svoj rad, te u svim većim i manjim mjestima podržaje bolnice i ambulance, te se tu liječe bez razlike Židovi kao i Arapi. Troškovi ovoga blagotvornoga rada iznašaju mnoge hiljade funti na godinu, a u glavnom ih nosi cionistička organizacija.

Još imamo mnogo da savladamo, još nas čekaju dolje mnogi teški i naporni radovi.

No jedno je sigurno, a to nam priznavaju i nežidovi, koji dolaze u zemlju: Veliku moralnu vrijednost našega djela, jer se od minimuma sredstava, stvara uz napon svijutla, maksimalna djela. Baš ta činjenica silno djeluje na svakoga stranca i pun čudjenja i divljenja odlazi iz zemlje. Tu je na djelu narod: narod ideala i rada.

(Nastavit će se.)

Kolonizaciono pitanje*

Piše: Dr. Josef Rufeisen.

Političko znamenovanje kongresa i zasjedanje Akcionoga Odbora prouzrokuje, da iskaču demonstrativna stajališta raznih grupa unutar cionističke organizacije k političkim i idejnim pitanjima i da konkretni problemi izgradnje Palestine ne dolaze do pravoga izražaja. Ovaj se nedostatak općenito osjeća; ali nije opravdano da se odatle zaključuje, što pojedinci čine, da cionistički pokret po svome biću nije — kako izgleda — kadar da probudi razumijevanje za kolonizaciju i volju, te sposobnost za provodjanje konkretnih ekonomskih zadaća, i da se iz tog razloga moraju privući nove sile za izgradnju Palestine. Ne treba popraviti funkcionalnu pogrešku cionističke organizacije, već samo ukloniti jedan organizatoran nedostatak. Ako nas iskustvo i razmišljanje o biću kongresa i raznih zasjedanja naših institucija uči, da konkretne zadaće ostvarenja cionizma kolonizacionim radom nemaju mjesta unutar dnevnoga reda tih zasjedanja, mora da se stvori institucija, koja će služiti isključivo tim svrhama isključenjem svih onih idejnih borba i problema, koji su podesni, da potisnu u pozadinu ova konkretna pitanja.

Ovaj je razlog bio za me odlučan, da sam ideju kolonizacione konferencije propagirao na XIII. cionističkome kongresu. Samo se od sebe razumije, da ova konferencija, dok ne bude kao stalna institucija od kongresa legalizovana i snabdjevena izvjesnim pravom, ne će imati odlučnu kompetenciju, već samo savjetodavni karakter. Uvjeren sam, da bi institucija ovakove kolonizacione konferencije kod stvarne pripreve u svim pitanjima obnovenoga rada nadmašila znamenovanje kongresa, koji već po svom biću nije podesan, da u ekonomskim stvarima kaže odlučnu riječ.

Egzekutiva dobila je od XIII. cionističkog kongresa nalog da pripravi kolonizacionu konferenciju u sporazumu sa stručnjacima za poljoprivredu, industriju i trgovinu, koji rade u Erec Jisraelu i da predloži konferenciji jedinstveni plan za izgradnju Palestine.

* Donašamo ovaj članak kao nastavak diskusije o reormi naših najviših institucija kao kongresa, godišnje konferencije i sjednica Akcionog Odbora.

Egzekutiva sigurno će se doskora baviti ovim pitanjem. No pored svega toga čini mi se uputnim, da i druge instancije naše organizacije upoznam sa zadaćom ovakove kolonizacijske konferencije i da potaknem diskusiju o ovoj stvari.

Lični dodir cijelog niza stručno interesovanih zastupnika iz galutskih zemalja o prihtkama u Erec Jisraelu imao bi bez sumnje mnogo prednosti glede konkretne informacije, međusobnih poticaja i oživljavanja privatne inicijative, koja će se onda moći doista osivariti, a ne će ostati samo papirnatom rezolucijom.

Kolonizacijskoj konferenciji imali bi se prije svega podastreli opširni izvještaji o dosadašnjem kolonizatorskom radu. Izvješća ne bi se smjela ograničiti samo na Egzekutivu, već bi trebali i pojedini uredi i institucije organizacije i lišuv da budu zastupani svojim izvještajima. Tako bi se među ostalim imalo prilike, doznati nešto primjerice o djelovanju i iskustvima naše poljoprivredne pokusne stanice, dok na XIII. kongresu nije bilo moguće, da se izvješće o tome sasuša ma i samo u poljoprivrednoj podkomisiji palestinske komisije.

Na temelju izvještaja dobila bi se ne samo platična slika o iskustvima dosadašnjeg kolonizatorskoga rada, već bi se u savezu s tim iskustvima raspravljalo i o svim akutnim pitanjima kolonizatorskoga rada. Tako na polju poljoprivredne kolonizacije na primjer pitanja ekstenzivnih, mješovitih, intenzivnih forma kolonizacije. (Vrtni gradovi, industrijalna sela, vrtna predgradja i t. d.). Nadalje pitanje izobrazbe radnika i gdje ista ima da uslijedi (u školskim farmama u galutu ili Erec Jisraelu); pitanje izobrazbe podesnih instruktora; na području trgovine i industrije akutna pitanja informacionoga ureda; planovi za rad na polju graditeljstva, industrije konserva, tvornice ulja, šećerana, tvornica alkohola i cigareta, industrije satovi, tekstilne industrije i t. d.

Bilo bi sigurno od koristi, kad bi se sva ta pitanja na licu mjesta stručno ispitivala po interesovanim licima i vrlo je vjerojatno, da će taj način raspravljanja u samoj zemlji mnogo doprinijeti ostvarenju planova, koje su nam dosad uvijek samo prikazane na pa-

piru, a koji nisu mogli dozrijeti uslijed nedostatnog kontakta i lične infoermacije.

Raspravljati bi trebalo još o klimatskim, etnografskim, ekonomskim uvjetima velikog kolonizacijskog rada; o pitanjima nabave zemljišta, asanacije, elektrifikacije, prometna pitanja.

Vrlo opširno trebalo bi raspravljati pitanja organizacije kolonizacijskoga rada, praktična pitanja imigracije, uređenje kolonizacijskog ureda, i pitanja financiranja izgradnje, potrebe kapitala i namaknuće istoga, zatim o kreditu, bankama i zadrugama. Upravo ova pitanja gotovo se nikako ne tretiraju na kongresima, a niti se mogu dovoljno iscrpivo prikazati u sjednicama pojedinih komisija. Način, kako je financijska komisija zadnjega kongresa morala sebi pribaviti informacioni materijal i činjenica, da je kongres u budžetnom pitanju poljoprivredne kolonizacije morao prepustiti Egzekutivi odluku u tako bitnoj stvari, isto tako, kao što je bilo nužno da se zaključak kongresa koji je stvoren na temelju predloga financijske komisije podvrgne reviziji, sve to pruža zasan dokaz za potrebu, da se financijske osnovke obnovenoga djela iscrpivo prouče ponajprije u samoj zemlji, a da se istom onda predlože kongresu.

Konačno htio bih da izrazim želju, da se pored izvješća Egzekutive i postojećih institucija predloži ovoj konferenciji zaključkom kongresa spomenuti jedinstveni plan izgradnje barem u formi konkretnoga radnoga programa. Veliki kolonizatorski rad nije moguć bez ovakovoga plana. Egzekutiva neka predloži osnovku za taj plan, a kolonizacijska konferencija izradit će u pojedinosti planove. Iskustvo će pokazati da li će i u kojoj mjeri ta konferencija biti izgrađena kao trajni gospodarski parlament.

Htio bih još nekoliko riječi da kažem o troškovima ove konferencije. Kolonizacijska komisija kongresa zatražila je za nju iznos od 500 funti. Uslijed jedne tehničke pogreške nije se glasovalo o toj točki. Taj iznos nema da služi za putne troškove članova ove komisije, jer u koliko učesnici te konferencije ne bi mogli sami da namaknu troškove za put u Erec Jisrael bila bi im to dužna dati zemaljska organizacija. Iznos upotrijebio bi se

za organizaciju ove konferencije i posjetu raznih mjesta u zemlji.

Židovska bolnica u Zagrebu

Od nekoliko nedjelja ovamo sve se više govori o ostvarenju židovske bolnice u Zagrebu. Ovo se pitanje živo tretira, jer pobudjuje jak interes među našim općinarima. Darivanje u tu svrhu, kod netom minulog Pesah-blagdana, dokazom je, da je samo i jedan svijetao primjer, pa i samo pripovijedanje o nakani, dostatno bilo, da taj projekat učini simpatičnim i popularnim.

Projekat nije nov. Kao jedna potreba i davna želja cionista, iznešena je ideja odmah u početku mandata prijašnjeg predstojništva, raspravljalo se više puta o raznim pitanjima koja su u vezi sa projektom, saslušana su mnijenja interesovana stručnjaka i ustanovilo se, da su svi složni o tome, da je gradilište u Petrovoj ulici (posjed općine i Hevre) u svakom pogledu podesno mjesto za bolnicu u opsegu, kako ju trebamo.

Uslijed radova oko renoviranja sinagoge, raznih akcija, promjena pravila itd. i jer je prijašnje predstojništvo tog nazona bilo, da ovu veliku stvar imade izvesti novo, na dulje vrijeme izabrano predstojništvo općine, prekinuta su dogovaranja.

Hevra-Kadiša da se intenzivira, da ne bude samo pogrebno društvo, vodeći i računa o odredbama svojih pravila i o zahtjevima vremena, poprimila je gore spomenutu ideju i stvorila je nedavno zaključak, da se predradnje za izvedenje tog nauma imadu započeti.

Predsjednik općine radosno je pozdravio ovaj zaključak naglasivši primarnost ove ideje prijašnjeg predstojništva — kako treba da ova institucija imade čisto židovski karakter i izrazilo je nadu, da će ona biti pomoću i saradnjom općine i ostvarena.

Bili bismo dakle tako daleko. Miče se... Što više, nekoliko sabirnih araka već kola i čuli smo sa propovijedaonice prigodan Haskare na zadnji dan Pesaha,

Skriveno blago

Hasidska priča.

Rabi Henoh iz Aleksandrova priča o svome učitelju svetom rabi-u Simhi Bunamu. Taj je rekao:

Svakiom mladiću, koji se prvi put sprema da pođe cadiku i da stupi u svijet hasida, trebalo bi pričati priču o rabi Eisiku reb Jekelasa, koji je u Krakovi sagradio veliku sinagogu, koja se po njegovu imenu prozvala sinagogu rabi Eisiga reb Jekelasa. A sad shajte priču:

Rabi Eisik je sanjao, da mu je naredeno da putuje u Prag. Ondje neka kopa u kraljevskom dvoru, pod mostom, koji se spušta, jer će ondje naći blago, koje će ga učiniti bogatim. San se opetovao noć za noć. I tako pođe rabi Eisik iz Krakova u Prag. Došavši pred kraljevski dvor, vidio je utvrde dvora i most, koji se spušta, ali i kraljevske vojnike, koji su ondje stražili dan i noć. Vidio, da mu ne će biti moguće da traži blago. I postao je vrlo žalostan. S mnogo je napora dovršio veliki put; sav svoj imetak potrošio je na nj, a sad da je sve to uzalud bilo, i on da se

vraći s boli i u najvećoj nuždi svojoj kući. Tako je ostao cijeli dan u blizini mosta, a u mislima tražio je rješenje, i istom kad se spustila noć, pošao je, umoran od silnog razmišljanja, na počinak u svratište. Shjedećeg dana bio je u ranoj zori opet kod dvorskog bedema, šetao se nemimno amo tamo, razmišljajući o stvari dok opet nije došla noć i tako je prošao i treći dan.

Pukovnik kraljevske tjelesne straže vidio je siromašnog, pokunjenog Židova, koji brižno mešto traži na bedemu tvrde. Dao ga je zvati i ljubavno je s njime govorio. Upitao ga je što traži i zašto ovdje gubi dane. Tad mu se Židov povjeri i ispriča mu san, koji je svaku noć sanjao i da ondje mora da je skriveno veliko blago, a on da je radi toga uz veliki napor i mnoge muke došao u Prag.

Kad je to čuo pukovnik počeo se u sav glas smijati i reče, da bi i on mogao ovako zavaren od snova praviti velik put; jednom je sanjao, da treba poći u Krakov, da će ondje naći jednog čovjeka po imenu Eisik rabi Jekelasa. Kad bude tražio u kući toga Židova u stijenama ispod ognjišta, naći će veliko blago. Ali ko će povjerovati snovima,

koji lažu i varaju. I rad njih poći u Krakov! A siromašni Židov dao se zavaravati i napravio taj dalek put.

Kad je rabi Eisik reb Jekelasa čuo riječi pukovnika, shvatio je smisao naređenja, zašto je trebao puovati u Prag. Trebao je doći ovamo, da dozna, da će blago naći u svojoj kući, i bilo mu je jasno, da sad treba kući poći i da u svojoj kući traži dok ne nađe blago. I on se opet vratio kući svojoj i tražio je, te našao blago u svojoj kući i postao bogat čovjek. Kasnije dao je sagraditi sinagogu, koja se još danas zove po njegovu imenu.

Potrebno je da svaki mladić, koji boravi kod cadika i rabia, ovu priču shvati kao porodbu. Mora da spozna, da blago, što ga hoće naći, nema da traži kod rabia, već u svojoj vlastitoj kući. Tad će raditi i razvijati se vlastitim svojim snagama, a onda će doći na mehu i shvatiti riječ: »Jer blizu je tebi stvar i biće, s tvojim ustima, tvojim srcem možeš da ga stвориš«.

U njemu samome leži, s toga će da ga shvati.

da se sprema pohanjanje općinara u svrhu sabiranja.

Prvi znakovi pozitivnog rada. Javljaju se radnici. Židov sa svojim osjećajima — emanacija duboko usadjene svoje nauke: ljubi bližnjega... pomozi bijednome, učini dobra djela, — utešuju, utefila, ucedaka...! — hoće da pomogne, hoće da se natječe, da se istakne radom oko ova-ke za daleka vremena, tekovine kao vidljiv znak jedne generacije, koja je imala razumijevanja za socialno-humanitarne potrebe.

Rad započinje, ali treba da bude dostojan cilja, temeljit rad, dobro organiziran, u svakom pogledu dotjeran.

Razumljiva je nestrpljivost pojedinaca (i u ovom slučaju hvalevrijedna), nu ne valja pustiti s vida, da je svaki židovski pothvat izvršen najstrožoj kritici i zato neka se svrše najvažnije predradnje. Svaka žurba mogla bi naškoditi stvari. Svako, ko imade volju, može saradivati — dobro je došao — ali neka znade, što mu valja činiti i kako.

Koliko god igra novčano pitanje prvu ulogu, bez poznavanja makar i skiciranog plana, aproksimativnog proračuna, ustanovljenja približne visine troška kreveta sa opremom, bez sastava (temeljem potrebne snage) koliko može pojedini općinar darivati i koliko se od njega očekuje, bez točnog organiziranja sabiranja, — neka se akcijom ne započinje.

U interesu stvari treba program ustanoviti, odnosno ove predradnje pospješjenjem dovršiti i onda — na posao.

I ako i imade poteškoća, koje svladati treba i ako je od zaključka do izvedenja dug i težak još put, zagrebački Židovi potpunim će razumijevanjem podupirati ovu nadasve plemenitu i lijepu ideju. Stvorit će spomenik sebi, a poznija će se pokeljenja dičiti svojim predjima i ovakim dokazom židovskog dobročinstva.

Kraj onog tihog doma za naše nemoćnike, starice i starce imat će naša općina još jednu humanitarniju instituciju, koja će njoj osvjetlati lice pred cijelim židovstvom i dići ugled ne samo u našoj državi, već daleko izvan nje.

Ona će biti na čast i diku onima, koji su nastojali da je ostvare i ta »cedaka« prouzročiti će onaj ugodan osjećaj zadovoljstva i onu neopisivu toplinu oko srca, što dobar čovjek čuti onda, kad je vršio plemenito djelo.

A zahvalnost i blagoslov jadnika i patnika, koji će uživati blagodati židovske bolnice, pratit će svakog pojedinca, koji je učinio svoju dužnost.

D. Š.

Keren Hajesod

Keren Hajesod i gospodarski rad u Palestini u februaru 1924. U veljači 1924. iznašli su izdaci za gospodarstvo 12.144 funti. Ovu svotu stavio je na raspolaganje Keren Hajesod. Tim ukupna svota, što ju je K. H. za gospodarsku kolonizaciju u Palestini u prvih 5 mjeseci budžetne godine 1923/24 izdao, dosiže 86.721 funtu.

Izvjestaj kolonizacionog departmana cionističke palestinske egzekutive, da su kolonisti već počeli pripravljanje tlo za ljetnu žetvu. Akoprem se zbog jakih kiša još ne zna, koliko će se područje zasaditi ljetnim usjevom, sigurno je, da će ovogodišnje zasadjeno područje biti dva puta veće od pro-

šlogodišnjeg. Svadja se to na osnutak novih kolonija, te na okolnost, da se je u starijim kolonijama povećao broj radne stoke za više nego 100%. K tome je još i sjeme ove godine pravovremeno prispjelo, što se laniške godine nije zbililo.

Zimsko je doba već prošlo. Kiše bilo je dovoljno tako, da se može računati s osrednjom žetvom. Interesantno je, da je na jugu Palestine ove godine palo više kiše, nego u prošlim godinama zajedno.

U djevojačkim farmama spremaju se već mladice za iduću godinu. Pripravit će se velike količine mladica od voćaka te cvijeća. Kolonizacioni departman uvezao je ove godine mladice jablana, jer je drvo jablana zgodno za daščice, iz kojih se prave sanduci za narandže.

U kolonijama poduzete su energične mjere za pobijanje bolesti biljaka i štetnih životinja. Ove mjere provodjaju naročiti stručnjaci i činovnici pokusne stanice. Opasnosti biljnih bolesti i poljskih miševa teško je doskočiti, jer felasi ne potpomažu koloniste u potrebnoj mjeri, tako da poljski miševi neprestano dolaze s felaških polja u kolonije.

U cijeloj zemlji čine se velike priprave za sadjenje duhana. Stručnjaci i instruktori savjetuju pojedine kolonije u odabiranju dobrih vrsta. Rad je u toliko oteščan, što se veliki dio već pripravljenog sjemenja zbog lošeg vremena nije mogao upotrijebiti.

Uspjeh, koji je postignut kupnjom stoke u Siriji, potaknuo je mnoge, da nastave s kupnjom u Siriji. U martu doći će iz Sirije zadnji transport krava, mazga i konja, kupljenih za kolonije.

Iz inozemstva naručene su velike količine sjemenja za povrće. Dosada se to sjemenje kupovalo u južnoj Francuskoj, jer je ondjašnja klima slična palestinskoj. Da se to dokrajči, poslušao se je savjet jednog holandeskog stručnjaka, pa će uz njegovu pomoć gajenje sjemenja postati naročitom granom našeg gospodarstva, a neke će se vrste sjemenja moći što više izvažati.

U pojedinim kolonijama primiče se gradjevna djelatnost kraju. U Hederi započelo se gradnjom od 25 staja i kuća za nove koloniste. Pitanje, kako da pojedini kirija u stambenim zgradama, upravo se pomnijivo ispituje. Očekuje se, da će se i ovo pitanje doskora riješiti.

Keren Hajesod u Americi. Iz New-Yorka javljaju, da su izgledi za K. H. kampanju u New-Yorku tako povoljni kao nikad prije. Gotovo je sigurno, da će se postići kvota od 1,500.000 dolara, koja je određena za New-York, a veća je od svih prijašnjih. U svim predjelima New-Yorka održani su uspješni mitingi, a kontingenti, koji su na njima sabrani, premašuju svote, koje su dosada u opće sabrane. Na gotovo svim mitingima učestvovao je dr. Weizmann.

K. H. kampanja u Chicagu započela je Purimom na svečani način. Izgledi su vrlo povoljni. I iz ostalih mjesta dolaze povoljne vijesti o razvitku rada, tako iz Hartforda, Wilkesbarrea, Texasa i t. d.

Nakon što je dovršena kampanja u istočnim državama i Widdlewestu, pošao je dr. Weizmann u južne i Zapadne krajeve države. Kad je prispio u New-Orleans, predan mu je ček vrhu 25.000 dolara, što su ondje sabrani. Iz New Orleansa nastavio je put u Texas. U Dallasu u Texasu predan mu je ček na 75.000 dolara.

Keren Hajesod u Poljskoj. Prema najnovijim vijestima povoljno se razvija K. H. kampanja u Poljskoj. U svim gradovima dočekani su izaslanici K. H. velikim oduševljenjem i priredjene su im velike počasti. Osobite počasti priredjene su izaslaniku londonskog direktorija K. H. g. L. Joffeu, koji je vodio akciju u Savalsku, Pinsku i Grodnu. U posljednje vrijeme proširila se u provinciji akcija i na gradove Pabianic, Dombrova, Wielim, Dzałošica. Materijalni uspjeh ne može se još ustanoviti, no već se zapaža, da se dohoci Keren Hajesoda trajno uvećavaju. U martu primila je K. H. centrala u Varšavi doprinose iz 77 mjesta.

Specifikacija primitka Keren Hajesoda:

1. Sjedinjene Države	28 279.17. 1.
2. Rumunjska:	
Stara Rumunjska	4 412. 7.10
Besarabija	712.15 8.
Bukovina	25. 5.—. 5 150. 8. 6.
3. Poljska:	
Varšava	1.430.—.—.
Vilna	840. 6. 6. 2 270. 6. 6.
4. Prinosi pojedinaca	1 965. 8. 6.
5. Litva	1 123. 2. 7.
6. Finslandija	786. 8. 8.
7. Bugarska	738. 1.11.
8. Čehoslovačka	428.17. 5.
9. Austrija	392.11. 5.
10. Danzig	277 1. 4.
11. Brazilija	275. 7.10.
12. Švajcarska	238. 7. 3.
13. Engleska	220.14. 3.
14. Mezopotamija	200.—.—.
15. Alžir	178.11. 5.
16. Istočna Galicija	155. 2. 8.
17. Holandija	140. 9 9.
18. Belgija	137. 4. 6.
19. Indija	122.—.—.
20. Transilvanija	11. 5. 4.
21. Tunis	103. 1.10.
22. Palestina	77. 1.—.
23. Danska	70. 1.—.
24. Francuska:	
Pariški ured	50.—.—.
Strassburški ured	19. 1. 8. 69. 1.8.
25. Letlandija	46. 4. 2.
26. Estlandija	34.12. 3.
27. Švedska	17. 1. 1.
28. Grčka	17.—.—.
29. Ruski bjegunci	9. 5. 7.
30. Italija	9.—.—.
31. Ist. Indija	5.17. 1.

Ukupno funti: 43 656.12. 8.

Ukupni iznos primitka Keren Hajesoda do 31. marta 1924. iznaša prema tome: funti 1 274 839. 6. 9.

Zbirka Weizmannovih govora o obnovi Palestine. Pod naslovom »Izrael i njegova zemlja« izdaje Keren Hajesod na njemačkom i jidiš jeziku zbirku govora, što ih je dr. Weizmann kod raznih prilika o obnovi Palestine održao. Djelo, koje je vanredno lijepo opremljeno, sadržaje u 3 poglavlja najvažnije govore, što ih je cionistički vodja posvetio ideji obnove. Ovo će djelo zacijelo jako djelovati i na najšire židovske krugove. Koliki je žar posvetio naš vodja palestinskom radu, zapažit će i najhladniji kritičar cionizma. Govor i moć ideje oduševit će i najneosjećajnijeg. Djelo će ovo početi u židovski svijet i zacijelo ispuniti popratnicu, što ju je prof. Einstein na prvoj stranici napisao: »Neka ova knjiga u srcima čitaoca pobudi ma samo dio one ljubavi, što ju je Weizmann posvetio Palestini«.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Iz Njemačke. U zadnje vrijeme pročule su se glasine, da će u Bavarskoj doći do amnestije, no s nadležnog mjesta je javljeno, da do tog ne će doći, jer se ministri obzirom na nove izbore ne smatraju više političkim ministrima, već samo upravnim činovnicima. Zbog toga su i sve prituzbe protiv izгона židova stavljene ad akta.

U Hamburgu održao je savez njemačko-nacionalnih advokata i bilježnika svoju glavnu skupštinu. Primljena je rezolucija, u kojoj se kaže, da se u kaznom i civilnom, a napose u brakorazvodnom mora istisnuti židovskorimska rabulistika, kako da se njemačkom pravnom shvaćanju učini mjesto. Dalje se traži, da se uništi premoć židovskih sudaca i dražvnih odvjetnika, koji su zauzeli gotovo sva vodeća mjesta(!).

U Danzigu će doskora početi da izlazi dnevnik na jidiš jeziku. Redaktor je gosp. J. Šajok.

Češka. Za Prag sazvana predkonferencija sviju židovskih omladinskih saveza, na kojoj se imalo raspravljati o osnutku cijonističkog svjetskog omladinskog saveza odgodjena je, jer njemački delegati zbog povišenja inozemnih putnih taksa nisu mogli doći. Inicijativu za taj kongres dala je centrala jevr. omladinskog pokreta u Berlinu, koju su zastupnici mnogih omladinskih društava za prošlog karlovarskog kongresa osnovali. Cilj je ove centrale, da ujedini sva omladinska cijonist. društva svijeta uz sačuvanje njihovih autonomija, da se tako uzmogne osnovati jedinstveni omladinski svjetski savez.

Zadaća bi ovog saveza bila, da uporedo s Hehaluc pokretom odgoji pomladak za radnu Palestinu. Savez će se ujedno na Istoku i na Zapadu boriti za hebrejski omladinski pokret, a dat će odgojnom radu pojedinih saveza nove smjernice. Centrala bi i nadalje uz pomoć svjetske Hehaluc-organizacije radila na ostvarenju svjetske omladinske konferencije. Doskora će pred cijonističku javnost izaći s pojedinostima o svom radu.

Senat od Danziga protiv židovskog sveučilišta. Iz Danziga javljaju: U savezu s viješću, da je komisija Lige Naroda prihvatila prijedlog za osnutak židovskog sveučilišta u Evropi i predložila Danzig kao sjedište universiteta, izjavio je član senata Dr. Strum ovo: Pred nekoliko nedjelja primio je senat od Danziga od zastupnika Lige Naroda prepis memoranduma glede osnutka sveučilišta za židovske djake, pa je senat izjavio, da je protiv plana osnutka takovog sveučilišta u Danzigu, jer Danzig već ima jednu tehničku visoku školu, koja bi štetovala moralno i praktički osnutkom druge jedne visoke škole. Pri tome naglasio je senat, da tehnička visoka škola nije ograničila broj židovskih slušatelja i konačno zamolilo, da se kod rasprave o tom predmetu sasluša i zastupnik Danziga. Na veliko začudjenje nije na tu sjednicu pozvan zastupnik Danziga.

Židovska poljoprivreda u Besarabiji u opasnosti. Poznato je, da u Besarabiji već godinama postoje veće židovske poljo-

privredne naseobine od 10.000 obitelji, koje obraduju 40.000 hektara zemljišta. Od nekog vremena opaža se tendencija, da se Besarabske seljake predobije za to, da Besarabija ostane kod Rumunjske, te se u tu svrhu prave koncesije na štetu židovskih seljaka. Šalju se neprestano komisije, kako bi se našlo povoda da se židovskim kolonistima oduzmu zemljišta.

Palestinski tjedan u Beču. Koncem ovoga mjeseca započeo je palestinski tjedan u Beču s velikim uspjehom. Održan je cio niz skupština, na kojima su govorili najpoznatiji bečki govornici. Na skupštinama prikazano je sadašnje stanje obnovnoga djela te mogućnosti razvoja i pozvani su svi Židovi, da svom silom podupiru obnovno djelo u Erec Jisraelu.

Emir Abdula i cijonisti. Prepirka između lorda Raglana i Leonhard Steina. Nakon što je u »Daily Expressu« osvanuo interview lorda Raglana, u kojem ovaj emira Abdulu prikazuje razvratnim tiranom, a cijoniste okrivljuje zbog kaotičkih prilika, koje momentano u Transjordaniji vladaju, obratio se je politički sekretar cijonist. organizacije L. Stein pismom na lorda Raglana. U tom pismu umolio je lorda Raglana, da svoje tvrdnje potkrijepi dokazima, kako bi im se mogla ispitati ispravnost. Lord Raglan odgovorio je, kako slijedi: »Nisam ustvrdio, da su cijonisti zaista provocirali nemire u Transjordaniji. Nasuprot mislim, da cijoniste potpomažu vladu emira Abdula, jer znadu, da bi sredjena Transjordanija mogla naškoditi njihovim interesima u Palestini. U tom smislu pisao sam izdavaču »Daily Expressa«. Mislim da cijonisti imaju dovoljno razloga, da održe emira Abdulu, te nerado gledaju akcije, koje bi mogle dovesti do njegovog pada«.

Gosp. Stein odgovorio je lordu Raglanu, kako slijedi: »Znao sam, da ne biste cijonističkoj organizaciji na tako eklatantan način htjeli učiniti nepravdu. Mislim da ne trebam zasebno napomenuti, da cijonistička organizacija ne nosi nikakove odgovornosti zbog sadanjih prilika u Transjordaniji, Emir prima svoju vlast od engleske vlade, a ne od cijonističke organizacije. No to još ne znači, da pristajem uz vaše navode glede razvratne vladavine emira Abdule. Stvari su to naziranja, pa mi ne pristoji pravo, da ih ispitam«. Ujedno je gosp. Stein umolio, da smije objelodaniti ovu prepisku. U svom odgovoru pristao je lord Raglan na to, no ustvrdio je, da to nijesu samo stvari naziranja, jer da ima dokaze, da je emir Abdula iz državne blagajne pronevjerio 500 funti.

Stenografski protokol američke palestinske konferencije od 13. februara 1924. Na engleskom jeziku upravo izlazi stenografski protokol američke necijonističke palestinske konferencije, koju je sazvaio Louis Marshall. Djelo ukrašeno je slikama Marshallovim, Weizmannovim i ostalih sazivača konferencije. Djelo je ovo vidljiv dokumenat, da je palestinska ideja prodrijela već u najšire slojeve židovskog naroda. Ovaj je stenografski zapisnik dokaz veličine i zamašitosti obnove Palestine, jer su u njem necijonisti iznijeli svoje shvaćanje o važnosti Palestine.

Iz Palestine

Vaad Leumi i palestinska cijonistička egzekutiva. Jerusolim (I. T. A.). U znak protesta protiv zaključka Velikog Akcionog Komiteja, po kojem se ograničuju prava zastupnika Vaad Leumija u Jerusolimskoj egzekutivi, opozvalo je Narodno Vijeće palestinskih Židova (Vaad Leumi) svoje zastupnike iz palestinske egzekutive.

Prijedlog, kako ga je A. K. primio glasi:

»Akoprem nije moguće, da Vaad Leumi u palestinskoj cijonističkoj egzekutivi bude formalno zastupan, (bilo bi to protiv zaključka kongresa. Op. Ur.), pozivlju se ipak zastupnici Vaad Leumija, da prisustvuju sjednicama egzekutive. Egzekutiva neka im podijeli puno pravo učestvovanja na sjednicama (— no ne glasanja. Red.). O ovom pitanju raspravljat će se nanovo na godišnjoj konferenciji cijonist. org.

Jerusolim (I. T. A.). Gospodarska komisija palestinske cijonističke egzekutive stvorila zaključak, da zastupnici Vaad Leumija ne mogu prisustvovati sjednicama, jer je Vaad Leumi politička organizacija, pa mu po tome ne pristaje pravo, da vijeća o gospodarskim pitanjima. Vaad Leumi uložio je protiv ovog zaključka energičan protest.

Arap predlažu, da se sazove sveopća palestinska konferencija. Arapski list »Lissan-el-Arab« donša u svom uvodniku prijedlog, da se sazove sveopća palestinska konferencija Židova i Arapa, na kojoj bi se imala riješiti politička i ekonomska pitanja zemlje. Iz pomenutog uvodnika donšamo slijedeće:

»U zadnje vrijeme došla je Palestina u političkom i gospodarskom pogledu u tako prekaran položaj, da se preko toga ne može više preći. Moramo potražiti sredstva, kako da se izvučemo iz ove situacije. Politički položaj u zemlji pogoršao se u tolikoj mjeri, da se ne može poboljšati bez saradnje obiju dijelova pučanstva. Uvjereni smo stoga, da bi sveopća konferencija, na kojoj bi se izjadali svi sinovi ove zemlje, blagotvorno djelovala. Ne shvaćamo, zašto se ove grupe u vidiku ovog cilja ne bi mogle složiti. Na ovoj konferenciji morali bi se pomiriti i s Jevrejima zemlje, da jedinstvo bude potpuno. Ako i ujedinjenje na političkom području ne bi bilo moguće, uvjereni smo, da bi se ipak riješila sva gospodarska pitanja. Stanovnici ove zemlje se tako dobro poznavaju, da do sloge mora doći, pa će i Židovi uvidjeti štetu, koja bi nastala, kad bi i nadalje ostali zavadjeni.

Štedionice u Palestini. Mobilizacija kapitala, što se u Palestini nalazi u židovskim rukama, jedan je od najozbiljnijih problema našeg obnovnog rada. Kakogod je Palestina siromašna, morat će i ona snažati znatan dio kolonizacionih troškova, pa stoga treba radosno pozdraviti svaki pokušaj same zemlje, da financijalno ojača. Osim naše A. P. C. ima u zemlji još mnogo drugih vjeresijskih instituta, primjerice Otomanska banka, Crédit Lyonnais, Banka di Roma, Anglo-Egyptien-Bank itd. Zapaža se ali pomanjkanje kreditnih institucija za zanatlije, činovnike i seljake. Još davno pred rat spoznao je

odeski komitej ovu potrebu te je god. 1907. doznačio A. P. C.-u 50.000 franaka, da ovim novcem u pojedinim kolonijama osnuje predujmovne udruge. Početkom god. 1914. bilo je 25 ovakovih udruuga, a brojile su 1722 članova. Ove su organizacije za rata propale.

Nova je epoha nastala, kad je poslije rata Joint Distribution Committee cijonističkoj komisiji predao velike svote za dobrotvorne svrhe. Veći dio ovog novca utrošen je na milodare, dok je jedan dio podijeljen u obliku zajmova, a od ovih zajmova nastala je »Kupat Milve«. Već se onda mislilo na to, da se »Kupat Milve« sasvim odijeli od pripomoćnih akcija. I cijonistička organizacija je namjeravala, da osnuje institut, koji bi podjeljivao omanje zajmove, a zametaka ovakovih instituta bilo je već u Sihron Jakobu, Rehobotu i Jafi. Nastojalo se stoga, da se sve ove institute u »Kupat Milve« ujedini no pregovori su se razbili. Tako danas imamo s jedne strane »Kupat Milvu«, koja radi s američkim kapitalom, a s druge strane vjeresijske udruge, koje je osnovala sama palestinska publika.

Finansijalnu snagu ovih domaćih instituta prikazao je Mordehaj ben Hilel Hakohen u jednoj knjižici, koja sadržaje mnogo interesantnih podataka. Danas imade u Palestini 8 štedionica i predujmovnih udruuga, koje su rasporedane kako slijedi:

	Broj članova	Imetak	Povjeren kapital
Jerusolim	1351	2939	16.119
Jafa	2685	5618	35.679
Haifa	422	518	325
Petah-Tikva	810	1938	5.518
Rehobot	142	1281	7.267
Rison le Cijon	156	287	21
Hedero	111	306	636
Sihron Jakob	186	2320	2.670

Iz ove tabele razabiremo, da ovi instituti danas broje oko 6000 članova, koji su iz vlastitih sredstava stvorili glavnica od 15.000 LE. U drugim zemljama, daje vlada ovakovim institutima sve moguće pogodnosti, dok palestinska vlada do sada nije još ništa učinila.

Suma glavnica, koje su ovim institutima povjerene dosiže 70.000 funti; uzev u obzir još i temeljnu glavnica mobilizirala su društva 84.000 funti. (Svote u Haifi i Hederi zbog toga su niske, jer su tamo ovi instituti tek nedavno osnovani.) Ovim uložnim svotama stoje nasuprot slijedeće pozajmljene:

Jerusolim: 13.674, Jafa 24.745, Haifa: 1419, Petah Tikva: 7688, Rehobot: 5941, Rišonlezijon: 636, Hedera: 1363, Sihron Jakob: 1411, ukupno 53.500 funti. Kolika je korist od ovih štedionica jasno se razabire. Ratarsko pučanstvo početkom zime uvijek potrebuje zajmove; dok je za gradsko pučanstvo palestinski običaj, da se kirija plaća unaprijed za godinu dana, teret, kojeg bez zajma ne bi moglo snášati. Cijonistički činovnici i učitelji dobivaju svoje plaće s tromjesečnim zakašnjenjem, to pako djeluje na trgovca i sitničara, zbog toga je gradsko pučanstvo u većoj mjeri, nego igdje drugdje ovisno o predujmovnim udrugama. K tome još pridolazi svojstvo ovih udruuga, da općinstvo priuče na štednju.

Ovim predujmovnim udrugama fali centralni institut, koji bi ih, osobito na po-

četku njihovog rada, novčano potpomogao. U tom smislu vodili su se pregovori izmedju predujmovnih udruuga i centralne banke za kooperativna poduzeća, koju je osnovala Brandeisova grupa, no do željenog rezultata nije došlo.

Židovi u palestinskim gradskim upravama. Članovi židovske općine u Jerusolimu pozvali su sve židovske članove ostalih gradskih vijeća Palestine na konferenciju, koja bi imala zauzeti stav protiv dosadanjeg zapostavljanja Židova u gradskim vijećima. Proglas ističe po Židove sramotnu činjenicu, da, izuzev Tel Aviva, Arapi u svim gradskim vijećima sačinjavaju većinu, akoprem je u gradovima postotak Jevreja visok. Proglas zahtjeva, da se pospješee novi izbori i da se uvede novi izborni red.

Sihemski razbojnici uapšeni. Koko smo već javili, ubijen je kraj Nablusa novinar T a t r a n s k y, koji je sa ženom htio pješice poći oko svijeta. Žena mu teško ranjena leži u Sihemu. Provedena je istraga, pa su uapšeni mnogi arapski poglavice i šeici. Tom se prilikom pokazalo, da se u Nablusu smjestila arapska razbojnička banda, koja je u uskoj vezi s arapskim ekstremnim nacionalistima. Članovi ove bande ubili su Tatranskog, osim toga okrivljuje ih se zbog napadaja na židovske kolonije i ubivstva dvaju engleskih policista.

Hebrejska univerza u Jerusolimu. Sveučilišni odbor cijonist. organizacije u Londonu izdao je prilikom otvorenja prvog instituta hebr. univerze propagandno djelo pod naslovom »The Hebrew University of Jerusalem«. Djelo je ukrašeno brojnim slikama i nacrtima te prikazuje opširno povijest osnutka jerusolimske univerze, njene zadaće i sve ono, što je dosada cijonistička organizacija za univerzu i njenu biblioteku učinila. Ovo djelo daje vanredne informacije o novoj jerusolimskoj univerzi.

Židovski ured u Palestini. Vaad Leumi zaključio je, da se sagradi velika kuća, u koju će se smjestiti svi uredi javnih židovskih institucija. Potrebili novac dat će Keren Hageuha.

Gradjevna djelatnost u Palestini. Gradjevna djelatnost u zemlji napreduje. U Tel Avvu i okolici grade se nove kuće. Solel Bone preuzeo je u martu gradnje privatnih kuća u vrijednosti od 6000 funti. U Haifi započeo je gradnjom internata kraj tehnike i nekih privatnih kuća na Kamelu. U Jafi, Jerusolimu i Haifi preuzeo je Solel Bone gradnje u vrijednosti od 30.000 funti.

Priprave za osnutak instituta za znanstveno istraživanje mora duž palestinskih obala. Nedavno otputovao je breslauski liječnik i zoolog dr. Walther Steinitz u Palestinu, da na morskoj obali učini priprave za osnutak instituta za znanstveno istraživanje mora. Prije svog putovanja pregovarao je u Breslau-u i Berlinu s židovskim znanstvenim krugovima, napose s prof. Einsteinom. Svi ovi, kao i članovi reda Bne Brit obećali su mu pomoć kod provedbe njegovih planova. Dr. Steinitz ostat će kroz pola godine u Palestini- a zatim će se vratiti u Njemačku, da ondje učini konačne priprave za osnutak instituta.

Hebrejska štampa Palestine. Prema novoj statistici o novinama i časopisima, što na hebrejskom jeziku izlaze u Palestini, imade ondje ukupno 24. Od tih su 3 dnevni, dva polumjesečnici, dok 5 izlaze svaki drugi mjesec.

Useljivanje u Palestinu u mjesecu martu 1924. U martu o. g. uselilo se ukupno 566 Židova u Palestinu. U siječnju i veljači iselilo se iz Palestine 439 Židova.

Ortodoksn židovi kupuju zemljišta u Palestini. Kako saznajemo, kupila je delegacija, koja je otpatila Rebbea iz Gero u Palestinu, izmedju Jafe i Petah Tikve 300 dunama zemljišta. Time je cijelo područje izmedju ovih mjesta postalo žedovskom svojinom.

Gospodarska i industrijalna izložba u Tel Avivu. U Tel Avivu otvorena je 8. aprila gospodarska i industrijalna izložba, na kojoj su lokalne industrije i gospodarske kolonije izložile svoje produkte. Izložba se otvorila svečanim načinom u prisustvu zastupnika grada i cijonističke organizacije. Očekuje se obilan posjet.

Stanje želve u Palestini u martu 1924. U veljači bile su klimatske prilike u Palestini vrlo povoljne, pa izgledi za žetvu općeno zadovoljavaju. Iznimka je samo distrikt Beršeba. Padne li početkom aprila dovoljno kiše, oporavit će se usjevi od suše u novembru. Zob, kersena, leća i grah obećavaju dobru žetvu. Krumpir stoji slabo, dok ostale vegetabilije zadovoljavaju. Lubenice i krastavci lijepo napreduju, dok su narandže, mandulje i kajsije u punom cvatu. Izgledi za duhansko sjeme u svim su okruzima dobri.

Kultivacija duhana. U prošlom tjednu preveženi su radnici u mjesta, u kojima se sadi duhan. 650 ljudi poslano je iz Jerusolima i Jafe u kolonije u Judeji, Samariji i Galileji. Organizacija gospodarskih radnika sklopila je s pojedinim farmerima ugovore, prema kojima će se uposliti preko 2000 radnika. Broj radnika, koji su dosada uposleni kod duhanskih radova, premašuje 3000.

Društvo za dobivanje soli u Atlitu. U Atlitu dovršena je gradnja velikog mlina za meljavu soli. Strojevi, doveženi iz inozemstva, postavljeni su već. Sol, koja se producirala prošle godine, još nije na tržištu. Čim će se dovršiti gradnja priključene željeznice, odvažat će se sol u obližnje postaje. U decembru napunjene su ogromne izbušene rupe solnom vodom, pa izgleda, da će ovogodišnja proizvodnja soli premašiti prošloga.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor na svojoj sjednici od 30. aprila o. g. nakon riješenja tekućih agenda primio do znanja izvještaj o stanju šekelske akcije i akcije za jugoslavensku halučku farmu. Iza toga raspravljalo se o Saveznom Vijeću, naročito o ustanovljenju roka izbora za delegate Saveznog Vijeća, koji će se pravodobno objelodaniti s izbornim redom.

Lag-baomer akcija za K. K. 18. ijara (22. maja) ove godine ima da se provede Lag-baomer akcija za Keren Kajemet. Ta je akcija uvedena na mjesto akcije, koja se imala provesti na Hamiša-asar bišvat, a koja nije provedena zbog kratkog razmaka u vremenu od sabirne akcije za prošlih Hanuka-blagdana. Radni Odbor pozivlje ovime sva savezna društva, a i svakog pojedinog člana, da uznastoji, e bi ova sabirna akcija urodila dostojnim rezultatom. Za koji će se dan razaslati posebni cirkulari u toj stvari.

Mjesnim cionističkim organizacijama. Za nekoliko dana valja završiti šekelsku akciju. Za nekoliko dana valja završiti šekelsku akciju, da uzmognemo pristupiti izboru za Savezno Vijeće. Iskoristite ovo nekoliko dana za što intenzivniju propagandu i imajte na umu, da o tome radu zavisi broj naših delegata na svjetskom cionističkom kongresu i na Saveznom Vijeću. Rezultat ove akcije mjerilo je Vaše aktivnosti i pozhrtvovanosti, jer samo o Vama zavisi, da se broj šekelista poveća time, što ćete doista pristupiti svakome Židovu, koji priznaje Bazelški program i od njega tražiti šekel i doprinos Savezu Cionista.

Cioniste, vršite svoju dužnost!

Platite šekel i savezni doprinos!

David, Spitzer,

povjerenik za šekelsku akciju.

Iz zagrebačke bogoštovne općine. Opažali smo, da članovi predstojništva vrlo neredovito dolaze na sjednice predstojništva i odbora, pa se tako dešava, da se pojedine odborske sjednice ne mogu održavati, jer nema potrebnog kvoruma. Ovo je očita zloupotreba povjerenja od izbornika protiv kojega treba oštro istupati.

Sjednica odbora za gradnju židovske bolnice u Zagrebu. Kako doznajemo, održati će se u nedjelju, dne 5. o. mj. sjednica odbora za gradnju židovske bolnice u Zagrebu, na kojoj će se obaviti konstituiranje odbora za akciju bolnice i raspravljati o prijedlozima glede osnutka bolnice. U općinstvu vlada velik interes za ovaj projekat kako to pokazuju obilni darovi, što pritičeću ovoj svrsi.

Promjene vjeroispovjesti. Prema službenoj statistici prijavljena su u Zagrebu u godini 1923. 123 vjerska prelaza. Najviše ih je ostavilo rimo-katoličku crkvu i to 76. Od toga prešlo ih je na evangeličku 35, na pravoslavnu 33 i 8 na izraelitičku vjeroispovjest.

Zatim dolazi izraelitska vjeroispovjest, koja je prošle godine ispisala 25 vjernika od kojih su 20 prešli na rimokatoličku, 3 na pravoslavnu i 2 na evangeličku.

Pravoslavnu crkvu ostavilo je 16 vjernika, od kojih je 13 prešlo na rimokatoličku. S evangeličke vjeroispovjesti prešla su samo trojica i svi na rimokatoličku. Osim toga bio je jedan prelaz s islamske na rimokatoličku i dva prelaza beskonfesionalnih i to jedan na rimokatoličku i jedan na pravoslavnu.

Razlozi tim prelazima, kako to konstatira i ministarstvo vjera u većini su slučajeva ženidbe.

Rad oko financ. obezbeđenja Makabija u Zagrebu. Od nekoliko godina unatrag razvilo je Židovsko gombalačko i sportsko društvo Makabi u Zagrebu upravo zamjernu djelatnost, od koje sva židovska a i nežidovska javnost punim pravom mnogo iščekuje.

Jasno je, da se za takav rad trebalo, a i dalje će trebati stvoriti sve preduvjete,

bez kojih kraj svega idealizma i ustrajnosti ne može biti pravoga uspjeha. U pomankanju vlastite gombaone i igrališta valjalo je za skupe novce najmiti prostori i igrališta, trebalo je namjestiti stručne i pomoćne sile, nabaviti za sve sekcije nužne sprave i rekvizite.

Sve to iziskivalo je i iziskuje još uvijek mnogo novčanih sredstava, koja se ne mogu od redovitih i malenih članskih prinosna namaknuti. Da se konačno osigura redoviti budžet, koji iznosi cirka 12.000 dinara mjesečno, pokrenula je društvena uprava među članstvom i prijateljima društva veću akciju, koja prema dosadašnjim rezultatima obećaje potpuni uspjeh.

Uprava društva očekuje od cijele židovske javnosti grada Zagreba, da će ovu akciju svojim ovećim redovitim mjesečnim doprinosima svojski poduprijeti i time društvenoj upravi i mnogobrojnom članstvu i mladeži omogućiti još veći i ljepši razvitak.

Glavna skupština »Makabija«. Židovsko gombalačko i sportsko društvo »Makabi« u Zagrebu obdržavati će svoju VII. redovitu glavnu skupštinu u nedjelju, dne 18. maja 1924. u 10 sati prije podne u vijećnici Židovske bogoštovne općine (Palmotićeva ulica 16) s ovim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika, 2. Izvještaj tajnika, 3. Izvještaj referenata pojedinih sekcija, 4. Izvještaj blagajnika, 5. Izvještaj oružara, 6. Izvještaj nadzornog odbora, te podijeljenje apsolutorija, 7. Izbor novog odbora, 8. Eventualije.

U slučaju, da ne prisustvuje po pravilima propisani broj članova, obdržavati će se skupština u 1/211 sati prije podne bez obzira na broj članova.

Važni predlozi imaju se u smislu društvenih pravila uručiti odboru pismeno osam dana prije obdržavanja glavne skupštine.

Pravo glasa imaju članovi, koji su potpuno udovoljili svojim dužnostima u pogledu članarine.

Savez Židovskih Omladinskih Udruženja kraljevstva SHS javlja ovime svim omladinskim udruženjima:

1. Proste vježbe za V. slet 1924. u Novom Sadu izišle su iz štampe, te su već razaslane. Udruženja koja ih još nisu primila, neka smjesta urgiraju.

2. Upozoruju se udruženja, koja su bila prošle radne godine u Savezu ili su se ove radne godine prijavila, a još uvijek nisu poslala pristupnice, da je posljednji rok za poslanje istih 15. maja. Koje udruženje ne će ni do tog roka poslati, smatrat će se kao da je iz Saveza istupilo.

Književnost

»Gideon«, glasilo jevrejske omladine Jugoslavije. Izišao je upravo 6. i 7. broj (dvobroj) V. godišta sa obilnim sadržajem. — U prvom članku Joel: »I broj-

ke...«, raspravlja se o omladini i sakupljanju za cionist. institucije i fondove. — O ideologiji i prilikama u Omladinskom Savezu piše članak J. Rosenberger: »S. Ž. O. U.« — Osim nastavka Buberovog članka: »Židovski živjeti«, donasa taj dvobroj veoma interesantan i poučan članak Maxa Eschelbachera: »Socijalizam staroga židovstva«, koji će mnogo pridonijeti upoznavanju socijalnih i kulturnih ustanova staroga židovstva. — Klasična rasprava Ahad Haama: »Prorok i svećenik« (preveden iz hebrejskog od J. R-a), obradjuje problem proroka i svećenika općenito, a i posebice u židovskog naroda. Raspravljanjem problema »misijske židovstva« završuje se ova izvrsna rasprava. — Člankom J. Kajona: »Naše glasilo« nastavlja se započeta anketa o daljnjem smjeru razvitka »Gideona«. — Beletristički dio donasa pjesmu A. M-a, »Sjene« Š. ben Natana i novelu Davida Frišmana: »Ples«. — Osim objave petog sleta židovske omladine Jugoslavije, koji će se održati u augustu u Novom Sadu, nalaze se i vijesti iz pojedinih referata Radnog Odbora Saveza Žid. Oml. Udruženja i vijesti o prilikama i radu žid. omladinskih udruženja iz mnogih mjesta. Rubrikom »Jevrejsko studentstvo« i pozivom na obnovu pretplate za II. polugodište završava se ovaj dvobroj. — Pretplata »Gideona«, koji izlazi mjesečno, iznaša godišnje 60 Din., polugodišnje 30 Din., a četvrtgodišnje 15 Din. — Uprava i uredništvo nalazi se Zagreb, Ilica 31, III. kat.

TJEDNI PROGRAM RADA.

Subota, 29. nisana — 3. maja.

Od 11—1 sat: Knjižnica i čitaonica.

U 2 sata: Rad djecom (u menzi, Palmotićeva ulica 16).

Nedjelja, 3. nisana — 4. maja.

U 2½ sata: Sastanak »Literarnih sastanaka« (Rihi Kohn: Novojevrejska književnost Eugen Rosenbaum: Židovske stranke).

U 2½ sata: Sastanak »B'not Cijona« (Palmotićeva ulica 16).

Ponedjeljak, 1. ijara — 5. maja.

U 6½—7 sati: Diletantska sekcija (Heyermann: Ahasver).

U 7—8¼ sati: Haolin (Palmotićeva ulica 16).

U 8¼—9¼ sati: Dror.

Utorak, 2. ijara — 6. maja.

U 3—5 sati: Čitaonica i knjižnica.

U 6½—7½ sati: Diletantska sekcija (Šolem Alehem: Raštrkani i razagnani).

U 8¼ sati: Sjednica R. O. S. Ž. O. U.

U 8½ sati: Nevezani sastanak »Literarnih sastanaka« (Palmotićeva ul. 16).

Srijeda, 3. ijara — 7. maja.

U 11—1 sat: Čitaonica i knjižnica.

U 3 sata: G'dud haccirim.

U 7 sati: Sjednica vodstva Z. Ž. O.

U 8½ sati: Sjednica R. O. S. C.

Tražite li elegantne cipele

za proljeće i ljeto, izvolite razgledati naše izloge i uvjerit ćete se o **kakoći i jeftine cijene!**

ŠANDOR EBENŠPANGER

Skladište cipela

Ilica 2

HINKO GRAF KROJAČKA DVORANA ZA GOSPODU

Berislavićeva 4 Telefon 16-67.

Veliki izbor engleskog sukna na skladištu.

Cetvrtak, 4. ijara — 8. maja.

U 6½—7½ sati: Diletantska sekcija (Heyermann: Ahasver).

U 6½—7½ sati: Haolot.

U 7½—8½ sati: Haolim.

U 8½—9½ sati: Dror (Palmoćeva ulica 16).

Petak, 5. ijara — 9. maja.

U 3—5 sati: Čitaonica i knjižnica.

U 6½—7½ sati: Diletantska sekcija (Šolem Alehem: Raštrkani i razagnani).

Izrael. bogoštovna općina u Slatini.

Broj 87/1924.

Natječaj.

Potpisana izr. bogošt. općina traži dobrog bogoslužitelja, koji je ujedno šohet ubodek, vekore, sa čim skorijim nastupom.

Natjecatelji (mladje sile) neka izvole svoje ponude, sa prepisima svjedodžbe te označenjem starosti i stanja obitelji potpisanom predstojništvu priposlati.

Plaća po pogodbi.

Izraelitička bogoštovna općina.

U SLATINI (Podravskom) dne 14. aprila 1924.

Predstojnik:

Arthur Bauer

Prava

„ERENYI“-DIANA

francuska vinovica - najbolji kućni lijek za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 9
srednje „ „ 24
„ „ „ 48

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju

JUGOPHARMACIJA D. D.
(Diana-odio)

Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9-31

Zaštitni znak

Prodavaoci dobivaju značajnu popust. - Čuvajte se bezvrijednih patvornika.

Specijalna trgovina

D. M. C.

robe, vune i svile za jumpere kao i razni drugi pamuci za vezanje i pletenje.

F. Schwarz i drug
Ilica 45. ZAGREB, Telefon 2-56

Odio na malo. Odio na veliko.

„SIDRO“

d. d. za trgovinu željezom
ZAGREB

Vlaška ulica broj 40.
Telefon br. 69 i 21-30.

Šipkasto željezo — Obručno željezo
— Betonsko željezo — Nosioći —
U-nosioći — Crni lim u svim debljina-
nama — Pocičnani lim — Bijeli lim
— Cinkovni lim — Plinske cijevi
pocičnane i crne.

Kroz decenije poznati i pokušani od katrana čist materijal za pokrivanje-krovova

RUBEROID

izoliranje nepromotljivo, trajno, liječenje za održavanje nepotrebno.

Uzorke besplatno šalje

Hrvatska

industrija katrana

dioničarsko društvo
u Zagrebu

Trenkova 18 - Telef. 3-64

Prodaj vlastite proizvode: Krovni ljepeku katranisanu, ploče za izoliranje proti vlazi, kameno-ugljeni katran, katranovo ulje, smolni cement, naftalin, benzol dupl. raff. i sve ine katranove derivate, kolomaz, masti za strojeve i gatre itd.

Tko oglašuje - taj napreduje!

Pomodna i manufakturna roba na malo i veliko uz povoljne cijene samo kod t. t.

MAKSO BOROVIC ZAGREB

Strossmajerova ulica 2

Telefon 11-31 Brzopjav: Mabor

Na veliko! Na veliko!

JUŽNO VOĆE

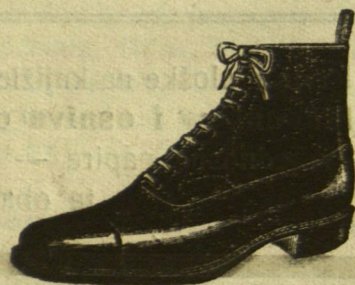
limuna, naranča, smokva, badema, datulja, sultanina, malaga, itd.
uz najjeftinije cijene kod

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

**Gumene pete i
Gumene potplate**

jeftinije i trajnije su nego od kože! Najbolja zaštita protiv vlage i zime!

Prispjela proljetna roba!

Razgledajte si izloge!

Salamander Ilica br. 36

PAMUK A. ROMANO MOLINO

sve vrsti i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB,
Boškovićeve ulica broj 15
Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno
šifoni
vata (za poplune)

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugalj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG
Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-85

Kupujemo sve vrsti upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
Zavod za posudjivanje nepremotivih posjeda

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

Prva hrvatska veletrgovina željeza i
željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevinskih potrebitina. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

„LYRA“ BLEISTIFTFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dion. društvo **„MERKUR“**
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon broj 17-95.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku **„MACHER“**

Leipziger Stahlfederfabrik
HERM. MÜLLER A. G.
LEIPZIG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dion. društvo **„MERKUR“**
veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon 17-95.

Kupujte dionice Palestinske Radničke Banke!

Wiener Bank-Verein

Hrvatska podružnica Zagreb

Jurišićeva ul. 22

Brzjavni naslov: BANKVEREIN

Obavlja sve bankovne transakcije

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. **Veliki Bečkerek.** (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavni: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjestu iz garantovane čiste banatske krupice (gries) po napuljskom sistemu uz najpovoljnije cijene.

Naročito preporuča
košer šel pesah

fabrikate, koji se proizvode po nadzorom bečkerečkog nadzornika
Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
Dionička glavica: Din. 80,000.000.—
Brzjavni: Centrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33;
noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56;
kućna cen.: 2 85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.